

קול ה' שִׁבַּר אַרְזִים / תהילים פרק כ"ט

שאול יונתן וינגרט

שבעה קולות יש במזמור זה, שלשה קולות על המים, שלשה על הארץ, ובתוכם קול המשבר את ארזי הלבנון. מהו הקול הזה? ומהי השבירה שלו? ארזי הלבנון משמשים לבניין בית, אך דוד לא בנה אתם את בית ה'. אלא את ביתו, הוא רק השתמש בארזים ובברוסים כדי לרקוד לפני ה'.

מזמור זה נאמר בקבלת שבת. התחלתו (א-ב) על כך שגם החשובים ביותר צריכים לתת כבוד לה' ולהשתחוות לה' בחרדת קדש: **הָבו לַה' בְּנֵי אֱלֹהִים כְּבוֹד וְעֹז, כְּבוֹד שְׁמוֹ. הַשְׁתַּחֲוּוּ לַה' בְּהַדְרַת (=בחרדת) קֹדֶשׁ. וְסִימוֹ (ט-יא) בַּה' הַיּוֹשֵׁב בַּהֵיכָל לְשֹׁפֹט אֶת הָעוֹלָם כּוֹלוֹ וְנוֹתֵן כַּח לַעַם יִשְׂרָאֵל: וּבְהִיכָלוֹ פָּלוּ אֲמַר כְּבוֹד. ה' לְמַבּוּל (=כסא משפט) יֹשֵׁב, וַיֵּשֶׁב ה' מֶלֶךְ לְעוֹלָם. ה' עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן, ה' יִבְרַךְ אֶת עַמּוֹ בְּשָׁלוֹם. הַפְתִּיחָה וְהַסִּיּוֹם הֵם תִּיקוֹן לְבַנְיָ הָאֱלֹהִים (כראשית ו, ב), שבעקבות מעשיהם בא מבול לעולם (כראשית רח).**

במזמור עצמו יש שבעה "קולות": שלשת הראשונים (ג-ד) על המים – קול ה' על המים, אֵל הַכְּבוֹד הַרְעִים, ה' על מים רבים. קול ה' בַּכַּח, קול ה' בְּהַדְרַת. שלשת האחרונים (ח-ט) על הארץ – קול ה' חֲצֹב לְהַבּוֹת אֵשׁ. קול ה' יְחִיל מְדַבֵּר, יְחִיל ה' מְדַבֵּר קֹדֶשׁ. קול ה' יְחַלֵּל אֵילֹת (=יריעיד חזקים), וַיַּחֲשֵׁף יַעֲרֹת. הקול המרכזי (ה-ו) הוא קול ה' השובר את ארזי הלבנון: קול ה' שִׁבַּר אַרְזִים, וַיִּשְׁבַּר ה' אֶת אַרְזֵי הַלְּבָנוֹן. וַיִּרְקִידֵם (=ויירקיד) כְּמוֹ עֵגֶל לְבָנוֹן, וַיִּשְׂרִיץ (=חרמון) כְּמוֹ בֶן רְאֵמִים (=עגל).

לדברי רז"ל נתקנו שבע הברכות בשבת כנגד שבעה קולות אלו (ברכות כט, א). את תפילת שבע בשבת תקנו בדומה לקולות במזמור זה, שישנן שלש ברכות ראשונות ושלש אחרונות, אותן מברכים כמו בכל יום, ואילו הברכה האמצעית עומדת לעצמה – קדושת היום.

מהו הקול האמצעי? היכן מצאנו קול "שובר ארזים"?

חירם מלך צר שלח לדוד עֲצֵי אַרְזִים וְחַרְשֵׁי עֵץ וְחַרְשֵׁי אֲבָן קִיר (שמו"ב

(א) מְזִמּוֹר לְדָוִד

הָבו לַה' בְּנֵי אֱלֹהִים,

הָבו לַה' כְּבוֹד וְעֹז.

(ב) הָבו לַה' כְּבוֹד שְׁמוֹ,

הַשְׁתַּחֲוּוּ לַה' בְּהַדְרַת קֹדֶשׁ.

(ג) קול ה' על המים,

אֵל הַכְּבוֹד הַרְעִים,

ה' על מים רבים.

(ד) קול ה' בַּכַּח,

קול ה' בְּהַדְרַת.

(ה) קול ה' שִׁבַּר אַרְזִים,

וַיִּשְׁבַּר ה' אֶת אַרְזֵי הַלְּבָנוֹן.

(ו) וַיִּרְקִידֵם כְּמוֹ עֵגֶל לְבָנוֹן,

וַיִּשְׂרִיץ כְּמוֹ בֶן רְאֵמִים.

(ז) קול ה' חֲצֹב לְהַבּוֹת אֵשׁ.

ה, יא), ובארזים אלו בנה דוד את ביתו. כאשר הוא יושב בביתו, הוא אמר לנתן הנביא (שמו"ב ז, ב): רֵאָה נָא אֲנֹכִי יוֹשֵׁב בְּבֵית אַרְזִים וְאֲרוֹן הָאֱלֹהִים יֹשֵׁב בְּתוֹךְ הַיְרִיעָה. ואולם, לאחר שנתן הנביא אמר לו בתחילה שהוא יכול לעשות את כל אשר בלבבו, אמר לו נתן לאחר חלום הלילה את דבר ה' (שמו"ב ז, ו-ז): כִּי לֹא יִשְׁכְּתִי בְּבֵית לְמִיּוֹם הָעֲלִיתִי אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם וְעַד הַיּוֹם הַזֶּה, וְאֶהְיֶה מִתְהַלֵּךְ בְּאֵהָל וּבְמִשְׁכָּן. בְּכֹל אֲשֶׁר הִתְהַלַּכְתִּי בְּכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הִדְבַּר דְּבַרְתִּי אֶת אֶחָד שְׂבִטֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר צִוִּיתִי לְרַעוּת אֶת עַמִּי אֶת יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר: לָמָּה לֹא בְנִיתֶם לִי בַיִת אַרְזִים?

אם כן, דוד השתמש בעצי ארזים כדי לכנות את ביתו, והארזים נחוצים לצורך בנין בית, אך ה' אמר לדוד לא לכנות בית לה' – קול ה' שבר ארזים, וישבר ה' את ארזי הלבנון, ומעתה לא ישמשו הארזים לכניה. למה הם כן משמשים?

ניתן לדרוש בפסוק הבא: וַיִּרְקִידֵם כְּמוֹ עֵגֶל לְבָנוֹן, וּשְׁרִיז כְּמוֹ בֶן רְאֵמִים, שֶׁה' אמר להשתמש בעצים מן הלבנון רק לשם ריקוד. היכן הריקוד ה' את הלבנון והחרמון? כאשר העלה דוד את הארון לירושלים, לפני שהוא רצה לכנות בית לה', נאמר (שמו"ב ו, א): וַיָּקָם וַיֵּלֶךְ דָּוִד וְכָל הָעָם אֲשֶׁר אִתּוֹ מִבְּעֵלֵי יְהוּדָה לְהַעֲלוֹת מִשָּׁם אֶת אֲרוֹן הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר נִקְרָא שֵׁם שָׁם ה' צִבְאוֹת יֹשֵׁב הַכְּרֻבִים עָלָיו. וַיִּרְכְּבוּ אֶת אֲרוֹן הָאֱלֹהִים אֶל עֵגְלָה חֲדָשָׁה וַיִּשְׁאַהּוּ מִבַּיִת אַבְיִנָּדָב אֲשֶׁר בְּגִבְעָה וְעָזָא וְאֶחָיו בְּנֵי אַבְיִנָּדָב נִהְגִּים אֶת הָעֵגְלָה חֲדָשָׁה. וַיִּשְׁאַהּוּ מִבַּיִת אַבְיִנָּדָב אֲשֶׁר בְּגִבְעָה עִם אֲרוֹן הָאֱלֹהִים וְאֶחָיו הֵלֶךְ לִפְנֵי הָאֲרוֹן. וְדָוִד וְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל מְשַׁחֲקִים לִפְנֵי ה' בְּכָל עֲצֵי בְרוֹשִׁים וּבְכַנְרֹת וּבְנִבְבְּלִים וּבְתַפִּים וּבְמִנְעֻנְעִים וּבְצִלְצְלִים.

בדבר ה' אמנם לא שימשו הארזים בימי דוד המלך לבנין בית, אך ה' הריקיד את הארון על העגלה, ודוד היה משחק לפני ה' בכל עצי ברושים.

רק לבסוף, בנה שלמה המלך את בית המקדש בעצי ארזים ובעצי ברושים ששלח חירם (מל"א ה, כב), והארזים חזרו לבטא את קול ה' בבנין הבית.

(ח) קול ה' יחיל מדבר,

יחיל ה' מדבר קדש.

(ט) קול ה' יחולל אילות

ויחשף יערות,

ובהיכלו בלו אמר כבוד.

(י) ה' למבול ישב,

וישב ה' מלך לעולם.

(יא) ה' עז לעמו יתן,

ה' יברך את עמו בשלום.

להאזנה לשיעור על פרק כ"ט:

peneyhamenora.com/tehilim/29

או חפשו באפליקציות הפורקאסטים

"שיעורים בספר תהילים".

לתגובות ולהצטרפות לרשימת התפוצה:

weingort@gmail.com

